

Hörs orden bättre om de broderas, och finns det en form av terapi i broderi? Alexandra Sundqvist följer den tecknade tråden genom tre nya böcker, och finner en hyllning till långsamt, hantverket och det mödosamma arbetet i att sy egna bildvärldar.

Broderade bildvärldar

Text: Alexandra Sundqvist
Foto: Fernando Medina

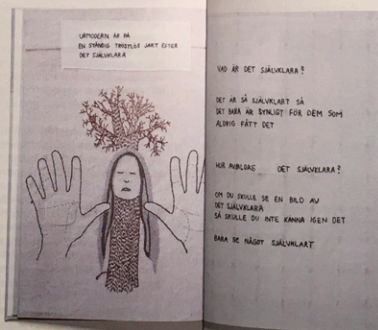

"Inom illustration tycker jag ibland att vissa outtalade regler, ideal och tabu stör mig. Jag kan tekniken och är snitsigare, det är mitt yrke, det är förknippat med en kamp om ekonomi och rättigheter. Broderierna har inget med det att göra, där finns bara lusten och berättelserna".

Orden är Lotta Sjöbergs, hämtade ur en intervju om hennes virusbroderier i *Tecknaren* nr 2 2020. Som illustratör och serietecknare, som genom åren ledigt rött sig mellan olika material och tekniker, har hon under det senaste året naglat fast coronaviruset på en gammal stubbit ("jag tänker mig att någon har nytt ut massa virus på det").

Broderiet är en form av terapi, sa Sjöberg i morgon-tv i våras. Hon liknar det textila handarbetet vid tecknandet, hennes huvudmedium, "att brodera är att jobba med linjer, som på en teckning, men varje liten linje blir lagd med omsorg".

Det är ett mödosamt och påfallande långsamt arbete, menar hon, som går på tvärs med samhällets krav på effektivitet, stress och lönsamhet, och därför är en motståndshandling. Ett sökande efter en känsla av frihet i en samtid där tumskravarna vrids åt, och där tiden på något vis är en lyxvara. Vi skyndar

Urmodern, Asa Schagerström, Syster Förlag, 2019.

Tecknaren #4 2020

Efter stormen, Ida-Lovisa Rudolffson, Miranda Bok, 2020.

Tecknaren #4 2020

rum, känner oss otillräckliga, jagar efter egenhet, tid med barnen, tid att skapa.

Lotta Sjöberg är inte den enda serietecknaren som har dragits till träden – eller för den delen dragit i trädkarna – den senaste tiden. 2019 kom Asa Schagerström, före detta Grensvall, med sin bok *Urmodern*. Hon kallar det sin elfte, men på många sätt också sin första.

Det är en sorts textil, men också en konstnärlig, påtryckelse. Genom 78 stramt broderade teckningar, en svit brännande broderade teckningar, menar hon fram en berättelse om rotlöshet, få växa, som människans rot. Finna tillhörighet, få växa, som människans rot. Finna tillhörighet, få växa, som människans rot. Finna tillhörighet, få växa, som människans rot. Finna tillhörighet, få växa, som människans rot.

Till skillnad från när hon har tecknat sina kritikerrosade serier, som ofta bygger på strikta textmanus, kom bilderna först i arbetet med *Urmodern*. Vad det skulle bli visste hon inte. Broderierna, 30 x 40 centimeter stora och gjorda på trasiga lakan, dukar och tygspill, fick

stya. "Hörs orden bättre om de broderas?" frågar hon sig i bakslösetexten på boken.

Det är omöjligt att skissa med tråd, att suddra träden. Träden går dit träden vill. Den insikten har också den japanska konstnären Chiharu Shiota tagit fasta på i sina skulpturala teckningar, en sorts tredimensionella installationer som här omrörs visades i Sverige. Många av hennes verk kretsar kring att knyta an, bildligt och bokstavigt. Kring flusten av minne, känslan av rotlöshet. Viljan att hålla fast vid någonting.

Garnet med vilket Shiota väver en del av sina skulpturer, som *Everywhere* där tio mil rött ullgarn gick åt till konstverket, bildar en helhet. Om än disparat, är faktiskt tråd att följa, såväl framåt som bakåt i minne och tid.

Det här är en utgångspunkt som hon på många vis delar med Asa Schagerström, vars val av just tråd markerar en längtan efter någonting ursprungligt: "Trots att jag är mest etablerad som serietecknare så är ändå det textila uttrycket det som ligger mig varmast om hjärtat".

Urmodern får som karaktär symbolisera den längtan på flera plan. Hon är alla mödrars mödrar, en symbol för det många barn inte får: tröst, trygghet, det som många betraktar som

självklart och därför inte ser. Möjligtvis också ett alter ego till tecknaren själv – som genom en rad självbiografiska seriealbum har utforskat bristerna i den egna barndomen och dens

inverkan på hennes relationer som vuxen. I en svit om tre stillierade broderier konstaterar Schagerström: "Det självklara är att du får när du behöver det. / Om du märker att du får något så är det inte det självklara. / Det självklara gör uppreppningar på alla som inte fått det." Tonen i texten är stram på gränsen till högljudlig. Lite som sorgen från en på många sätt utöbliven barndom måste boxas in, ges linor och därmed retroaktiva gränsdragningar över stora, vita ytor.

Även textilkonstnären Ida-Lovisa Rudolffson, som nyligen debuterade med en broderad bilderbok på Miranda Bok, dras till det ensamma i *Efter stormen*. Boken bygger, som titeln antyder, på ett efter. En storm har dragit in över ön där Sam bor, en karg plats där havet är en del av livet och dagarnas möjligheter. Men frågan är: vilken sorts oväder? Och vad för det med sig?

Efter stormen är en poetisk berättelse om frihetslängtan, men också en renodlad saga om livet, kanske också livet efter döden. Om

man läser den med en vuxen blick (vilket absolut inte är nödvändigt).

Med ett visuellt gehör och avstamp i fantasirika, naturlyriska miljöer manar Rudolffson, utbildad vid Högskolan för design och konsthantverk i Göteborg och verksam sedan 2010, fram en existentiell berättelse med många botten. Och många möjliga läsningar.

Barnet är klätt i en tigerdräkt som kontrasterar mot stubbarna och snön, korsstyggen och de färgstarka tygsjoken. Rudolffson jobbar i en helt annan färgskala än Schagerström, vilket också passar berättelsens unga målgrupp. Hennes bildberättande, i lager på lager, bygger sakrala landskapsbilder, men är också en berättelse i samma tradition som klassikerna *Till vildingarnas land* av Maurice Sendak och *Den lille prinsen* av Antoine de Saint-Exupéry. Fantasin kan bygga broar, tycks hon tänka. Också mellan livet och döden – det som är nu och det som eventuellt ska komma efteråt.

Sammantaget är det en berättelse om förändring, att vara på väg någonstans – men inte nödvändigtvis veta vart.

Sjöberg, Schagerström och Rudolffson lyfter alla tre fram det intuitiva i hantverket och handarbetet. Själv skriver Rudolffson: "Stygn

för stygn. Det är så jag berättar. Broderiet är ett sätt för mig att tänka, sortera och försöka förstå. I det monotona, långsamma arbetet får tankar tid att falla på plats, fogas samman och bli till något jag inte tänkt på förut." Även hon lyfter fram långsamt, det metodiska i arbetet. Hur hon bygger sina uppslag som textila scenrum i vilka karaktären passerar.

Den sydkoreanska bilderboksmakaren Baek Heena, årets Almapristagare, arbetar också hon på ett liknande sätt. Hon är känd för sin egensinniga, tidskrävande teknik. Hennes skulpturala bilderböcker består av en serie stillbilder och varsamt iscensatta händelser som hon, likt en tecknare, bygger från grunden. Ofta i lera, men också med tyg, papper, blyerts, garn, ståltråd.

Baek Heena skapar världar för sina karaktärer att röra sig i, mejslar fram möbler, lampor, husgeråd, trotoarkanter. Sedan ljussätter hon och fotograferar, som den utbildade animatör hon i grunden är.

Varje bok tar som regel åtta månader att bygga. Som bilderboksmakare sjunger hon långsamt lovslov också i sina berättelser, varav hittills tre har getts ut på svenska. En fjärde, *I'm a dog*, väntas på svenska nästa år.

Också här finns tråden, för den som är villig att leta. I debuten *Molnbulor*, om två katts-skön tecknade på hårt papper, skapar garnet en hemtrevlig känsla i hennes scenerier. Där debuten var en lättfattad fabel i samtida stadsmiljö med ett glittrande sagokimmer är boken *Magiska godiskulor* i stället en berättelse om sammanhang.

I den återfinns tråden redan på första uppslaget, där berättelsens huvudkaraktär spelar kula med sig själv, och i handen håller hundens koppel. Djuret är en följeslagare, en lindring, en tröst. Tråden någonting som förbinder de två. Om än inte på samma villkor, vilket på sätt och vis är bokens kärna.

Alexandra Sundqvist är kulturjournalist, musik- och bilderbokskritiker, samt *Tecknarens* nyhetsredaktör.

Karriärväntat jobbåret

Sammanställt av Maria Löfgren

Maria Löfgren
Illustratör och grafiker

1. Jag tecknade inte berättelser och hade det ett antal år sedan jag kom till yrket. Kunde vara ett "rik